

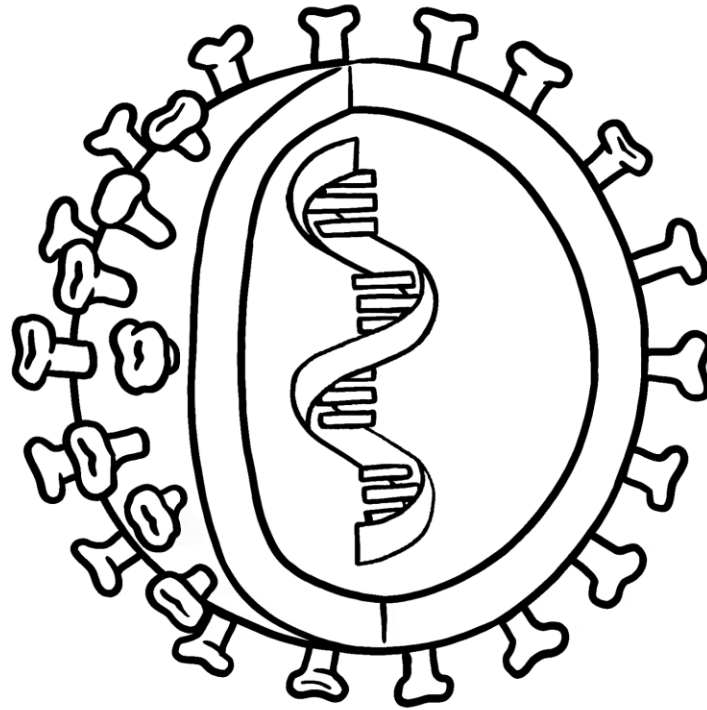
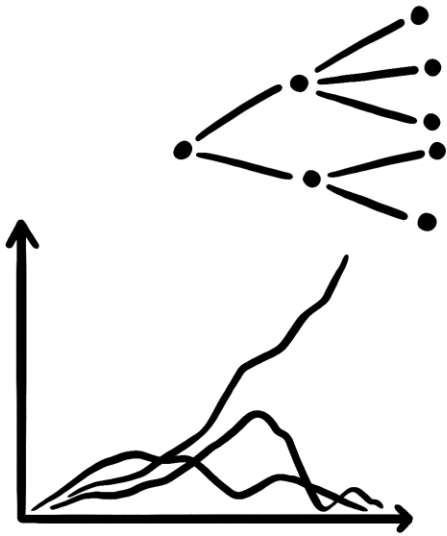
Zdravstvena pismenost prebivalcev Slovenije: ključne ugotovitve in izzivi v luči infodemije

dr. Mitja Vrdelja, Sanja Vrbovšek, dr. Nejc Berzelak

7. junij 2023

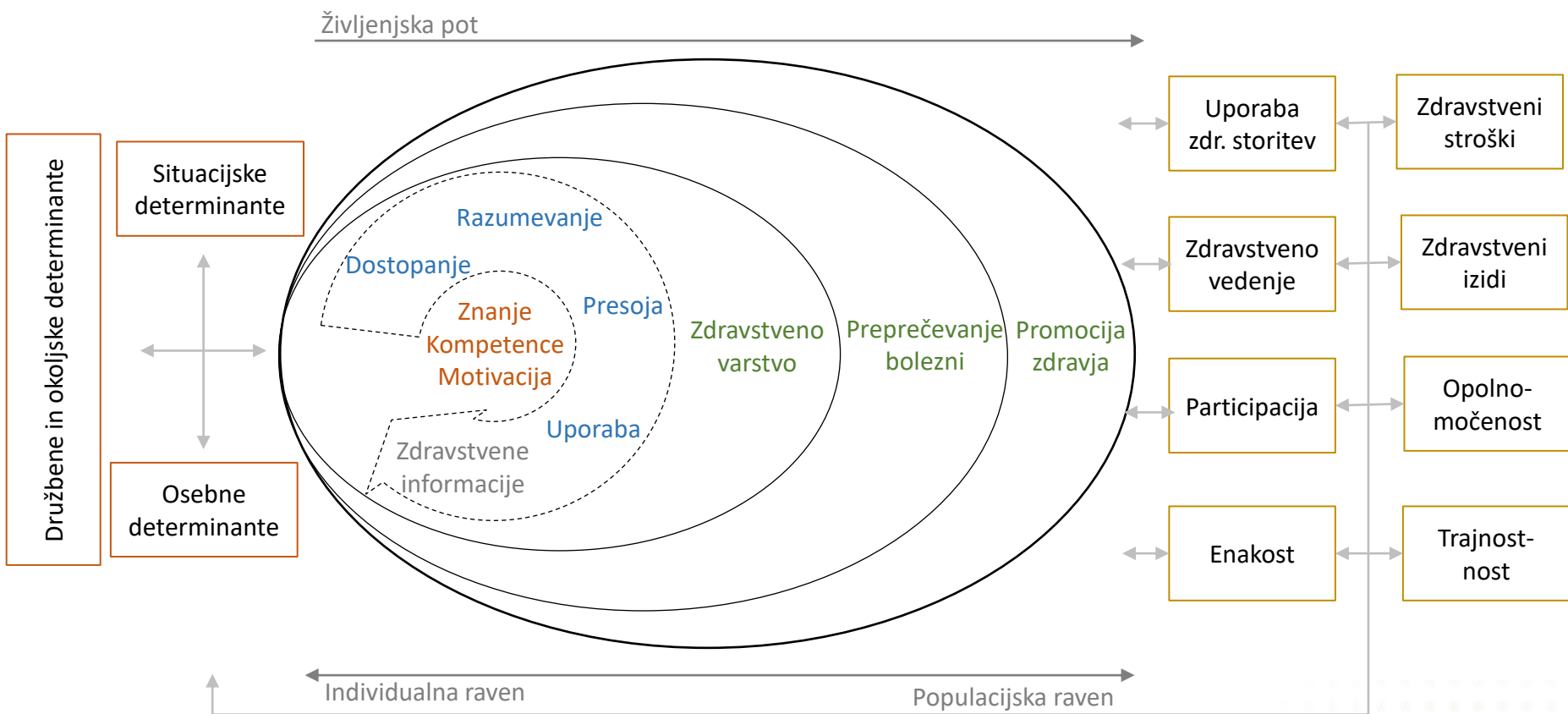
INFORMACIJE

Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti v Sloveniji (HLS-SI₁₉)

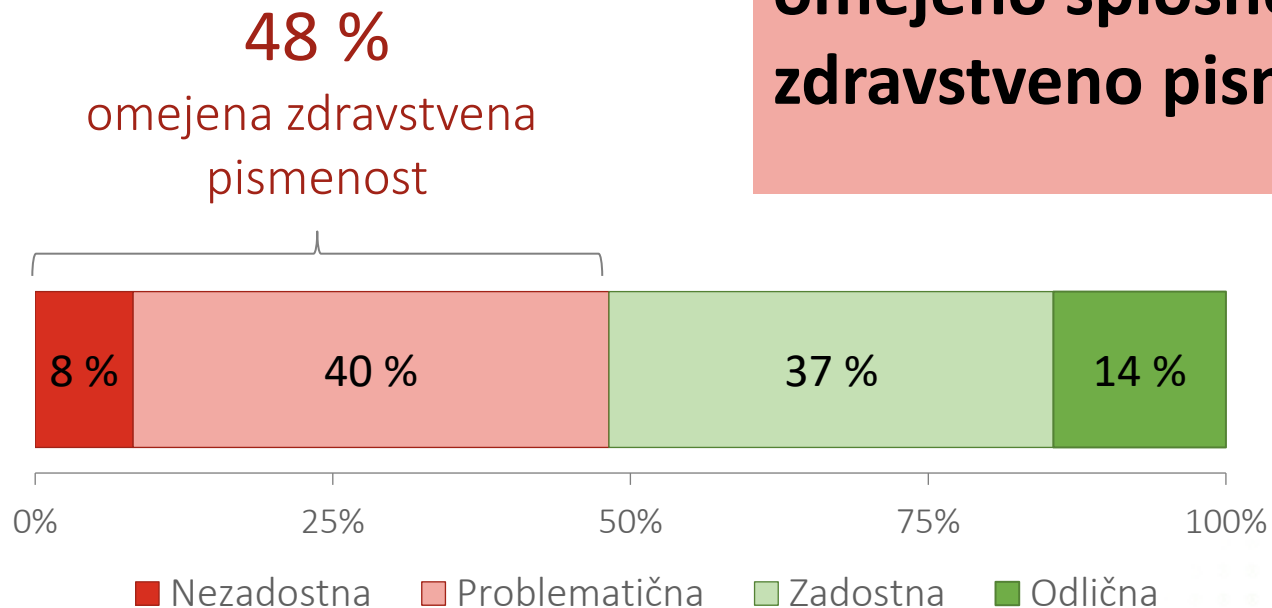
Kaj je zdravstvena pismenost?

Po Sørensen et al., 2012

Delež odraslih po kategorijah splošne zdravstvene pismenosti

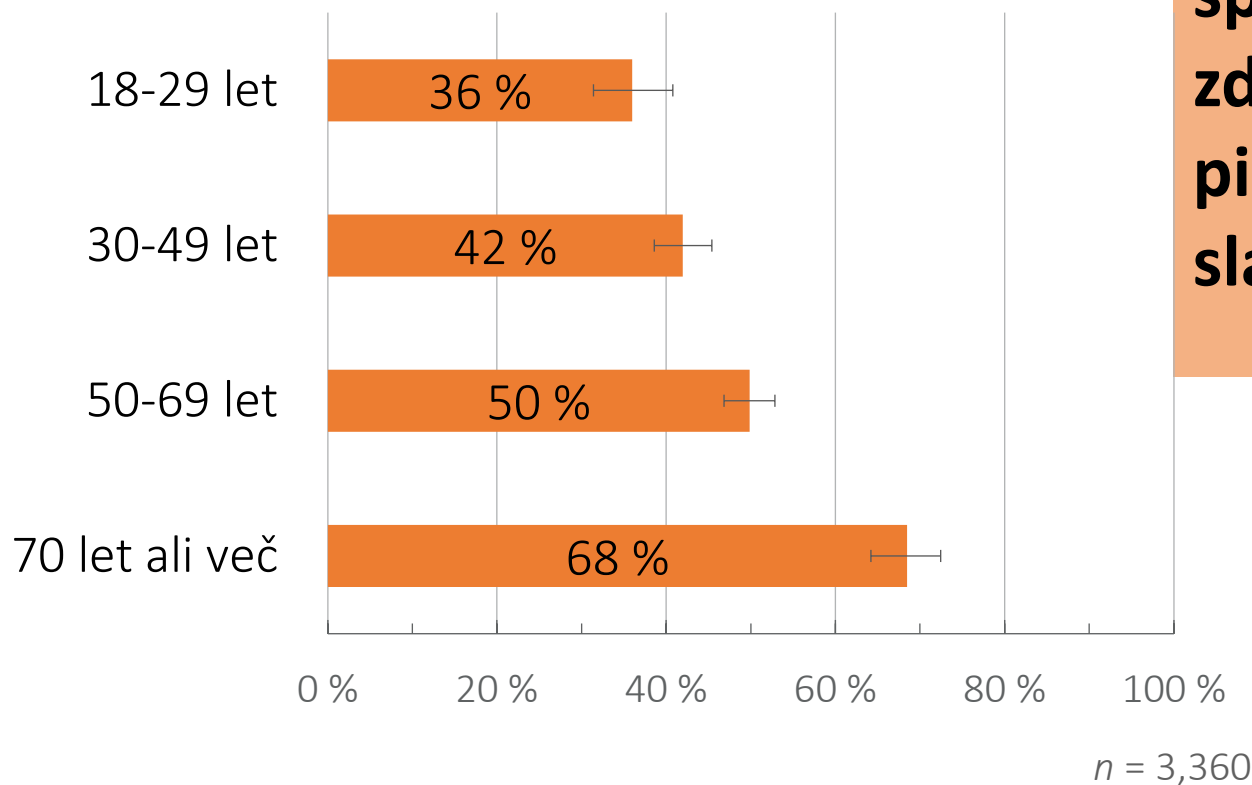
Vsak drugi prebivalec ima **omejeno splošno zdravstveno pismenost.**

n = 3,360

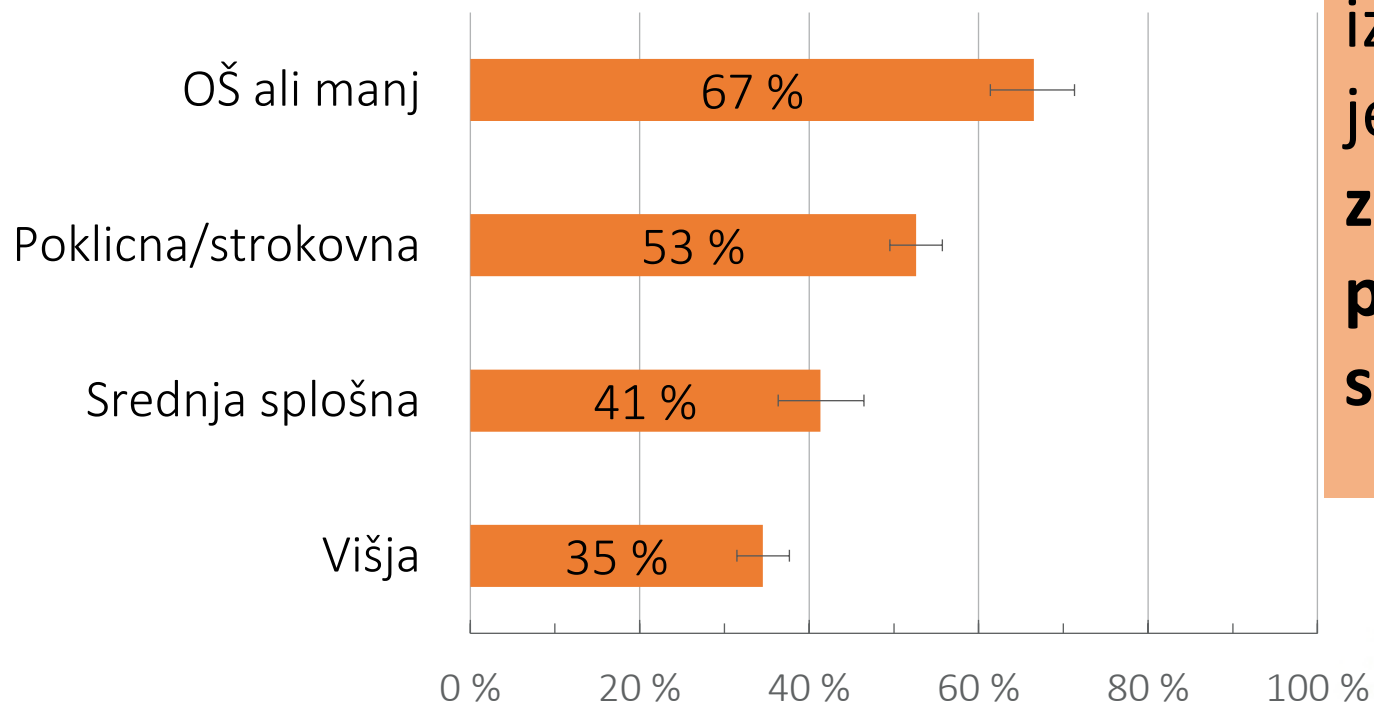
Delež odraslih z omejeno zdravstveno pismenostjo glede na starost

S starostjo se splošna zdravstvena pismenost slabša.

Delež odraslih z omejeno zdravstveno pismenostjo glede na izobrazbo

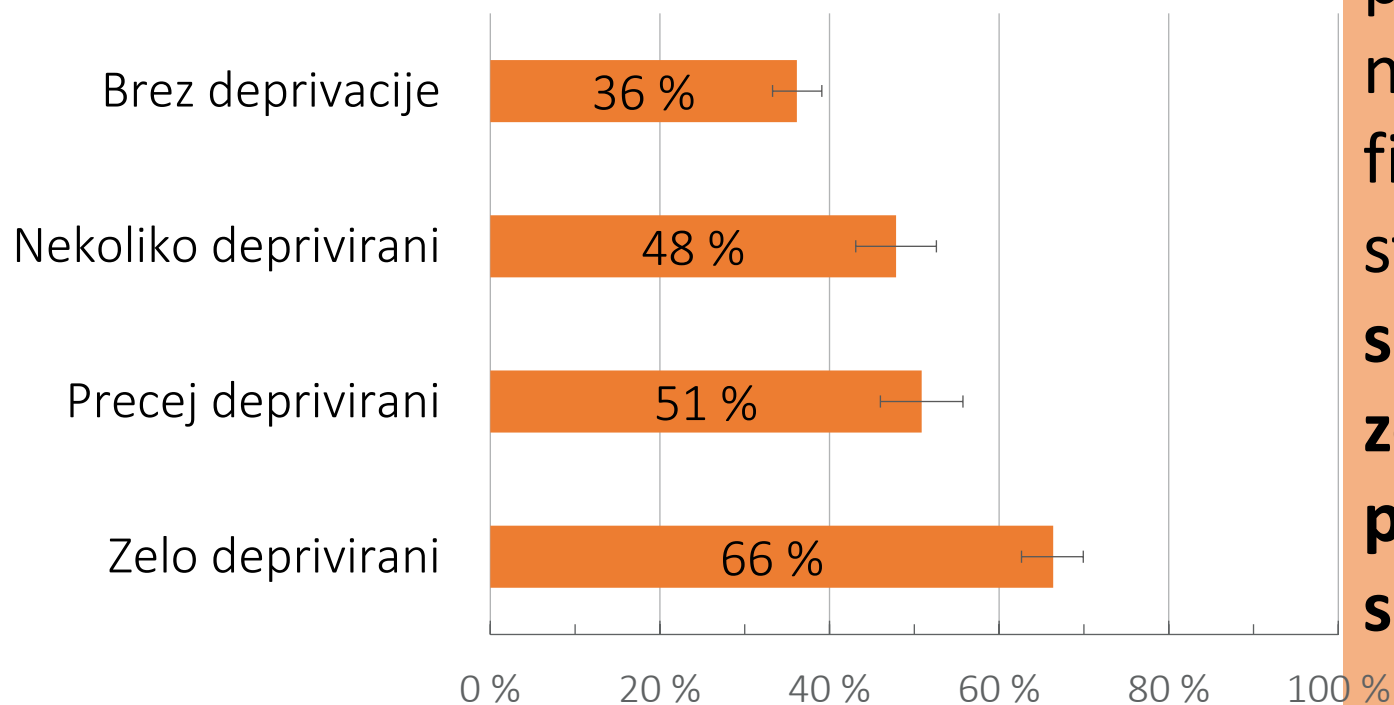

Pri nižje izobraženih je **splošna zdravstvena pismenost slabša.**

$n = 3,360$

Delež odraslih z omejeno zdravstveno pismenostjo glede na stopnjo finančne deprivacije

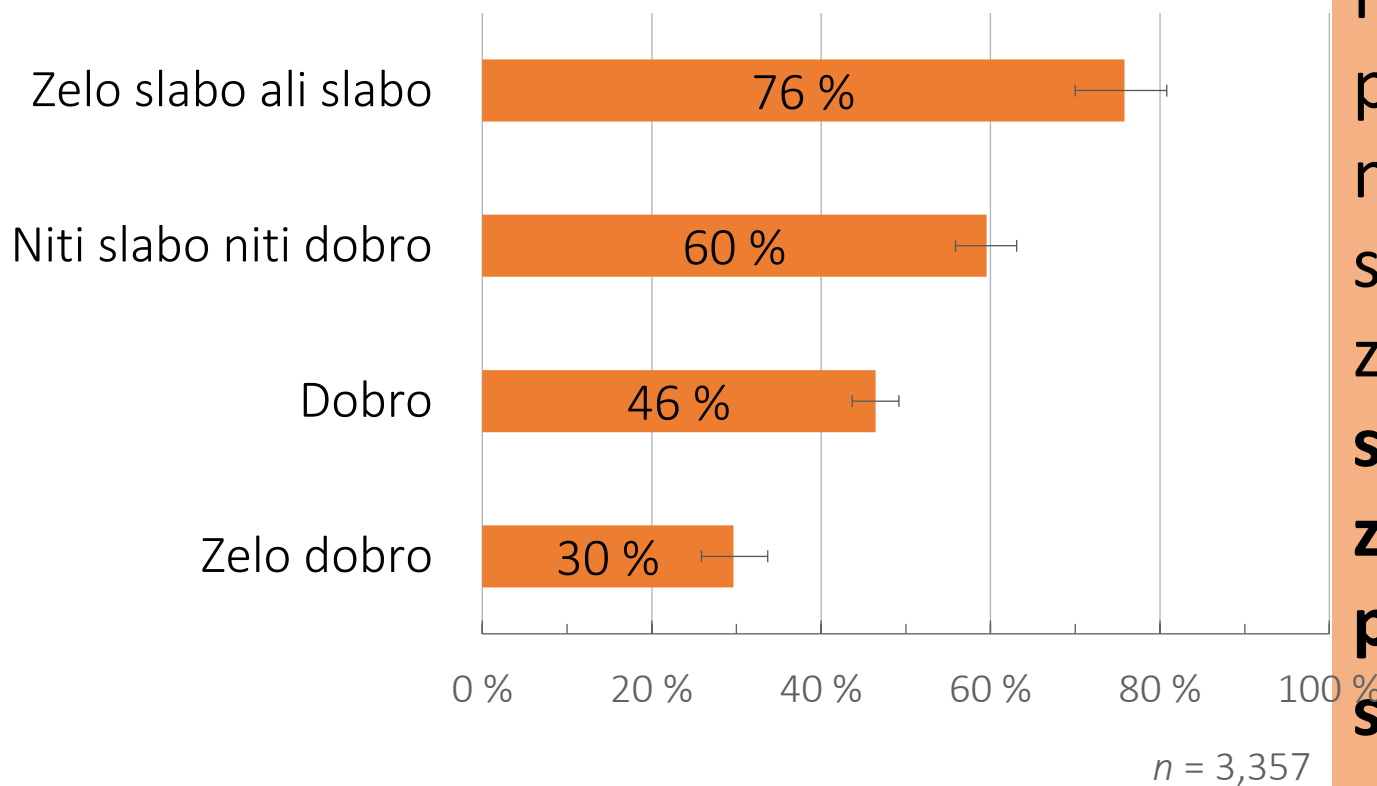
Pri odraslih prebivalcih z nižjim finančnim statusom je **splošna zdravstvena pismenost slabša.**

$n = 3,249$

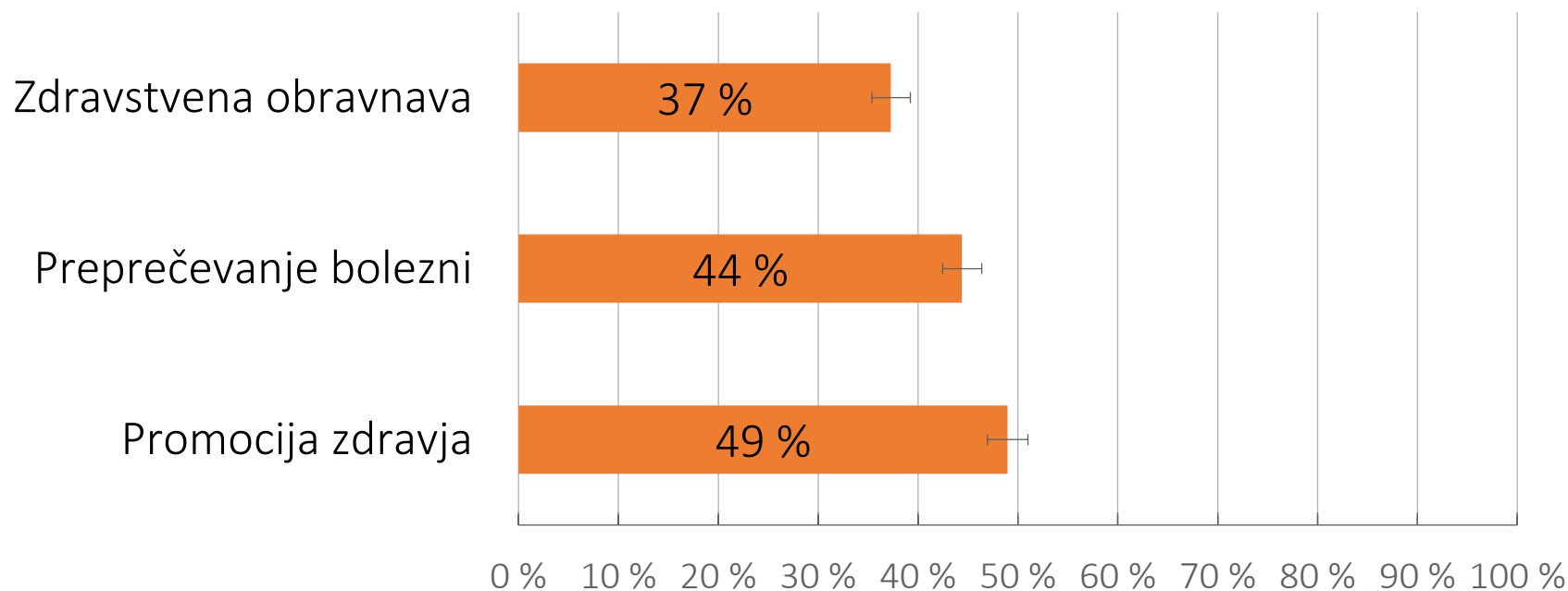

Delež odraslih z omejeno zdravstveno pismenostjo glede na samooceno zdravstvenega stanja

Pri odraslih prebivalcih z nižjo samooceno zdravja je splošna zdravstvena pismenost slabša.

Delež odraslih z omejeno zdravstveno pismenostjo po posameznih področjih skrbi za zdravje

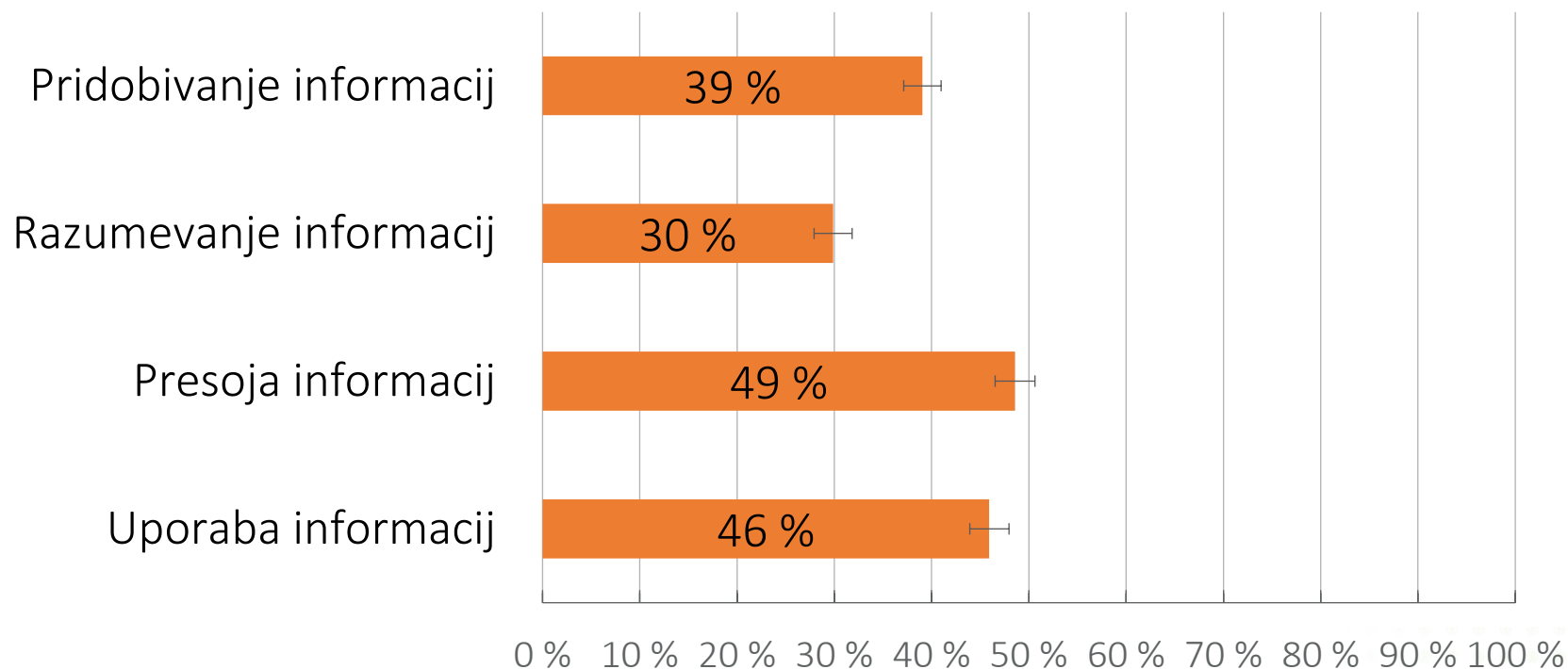

Pri promociji zdravja največji delež prebivalcev z omejeno zdravstveno pismenostjo, le nekoliko boljše je stanje pri preprečevanju bolezni.

$n = 3,330-3,353$

Delež odraslih z omejeno zdravstveno pismenostjo po posameznih korakih obdelave informacij

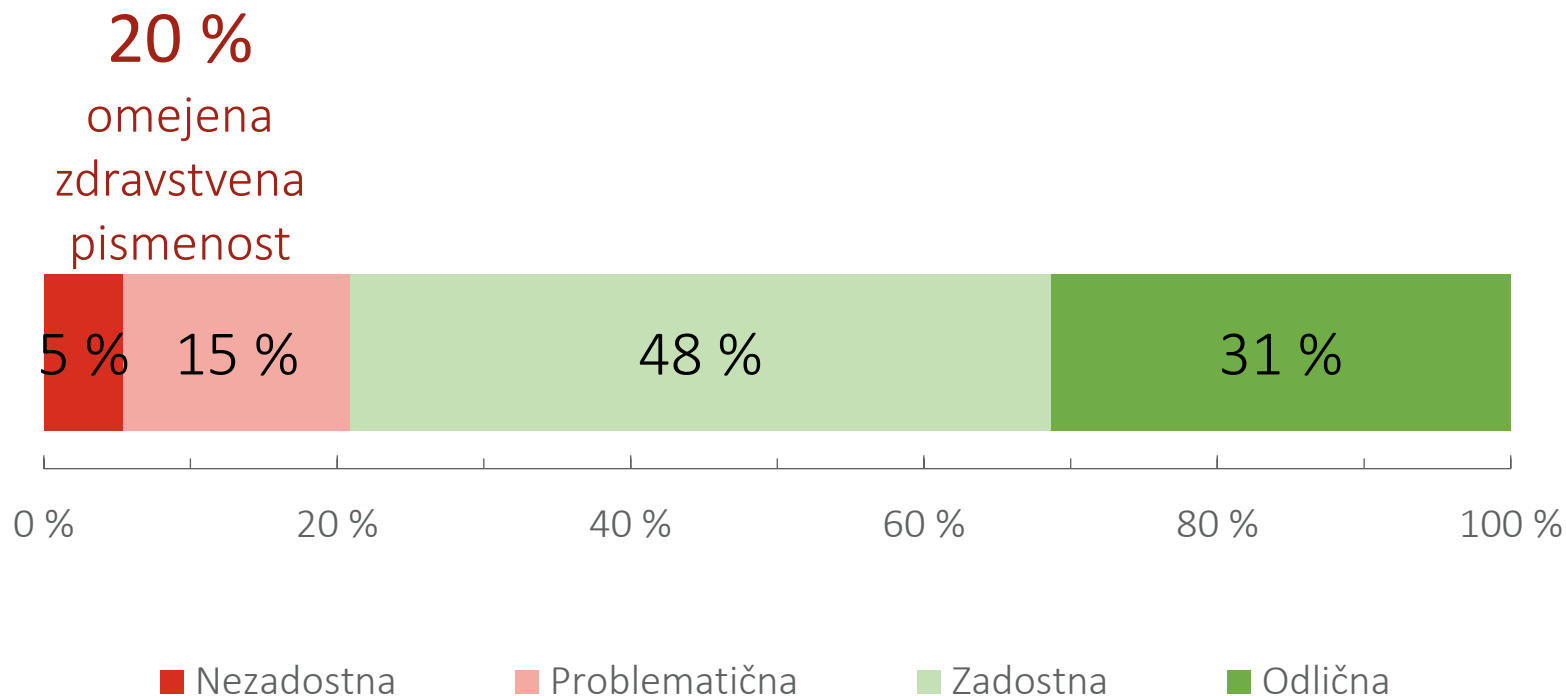

Presojanje in uporaba povzročata največ težav v procesu obdelave zdravstvenih informacij.

$n = 3,323-3,350$

Delež odraslih po kategorijah komunikacijske zdravstvene pismenosti

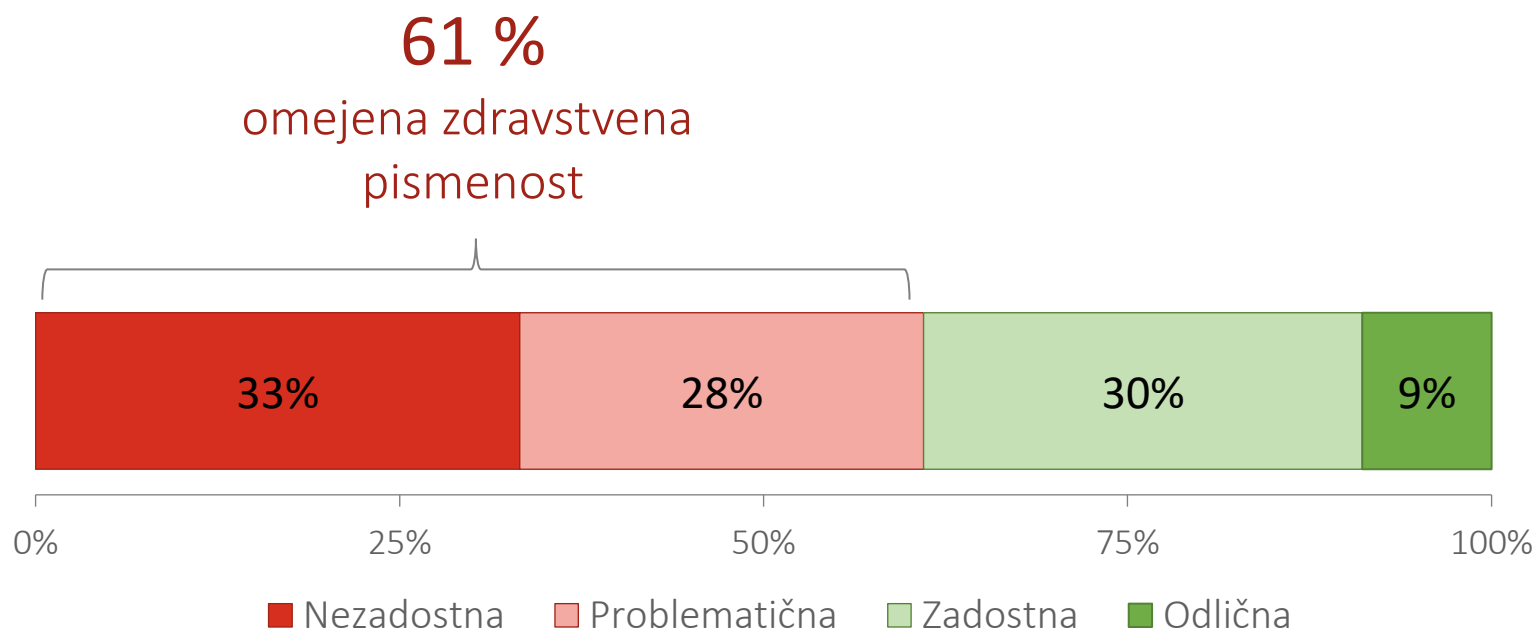

Vsak peti prebivalec ima omejeno komunikacijsko zdravstveno pismenost.

n = 3,347

Delež odraslih po kategorijah navigacijske zdravstvene pismenosti

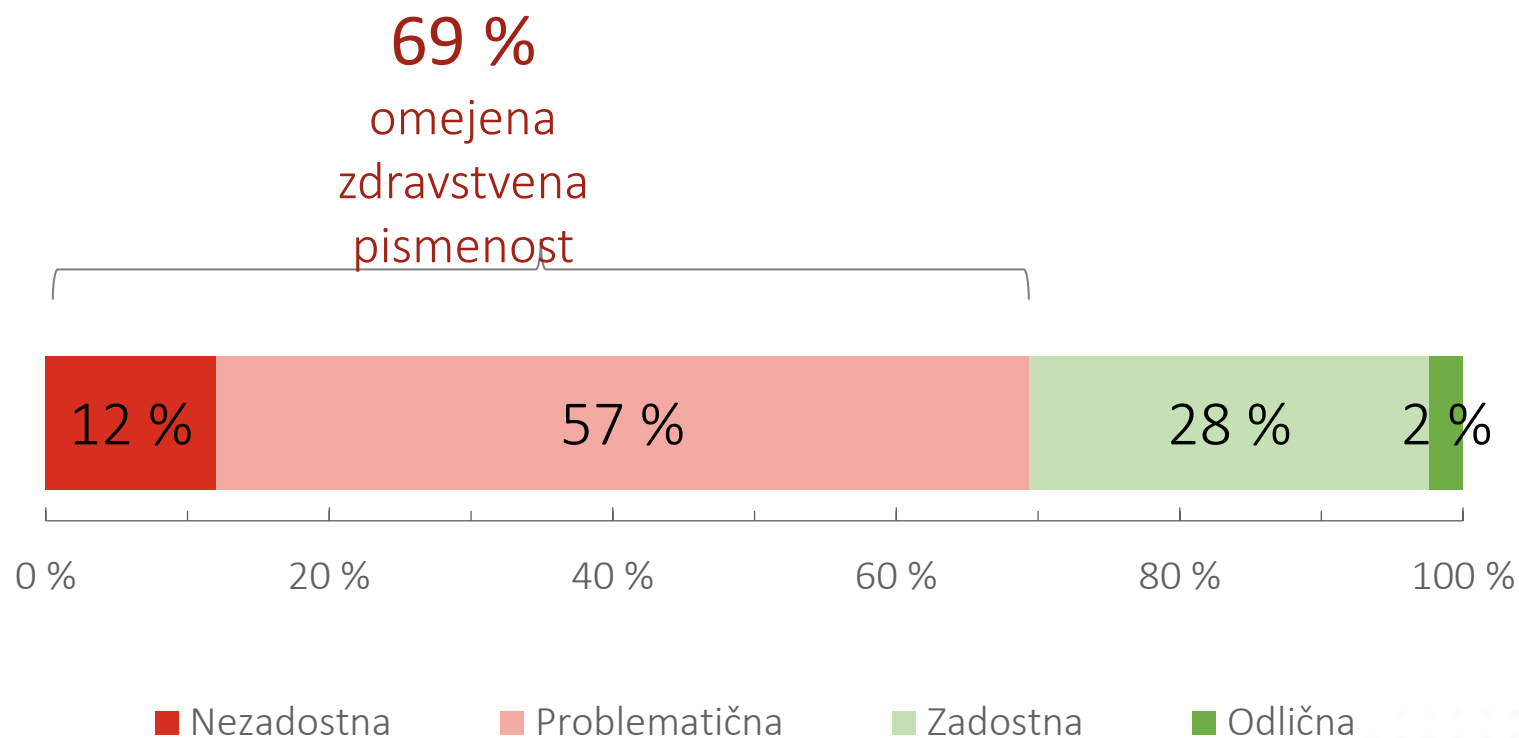

Trije od petih prebivalcev z **omejeno** navigacijsko zdravstveno pismenostjo glede na postavljene kriterije.

$n = 3,318$

Delež odraslih po kategorijah digitalne zdravstvene pismenosti

Dva od treh prebivalcev imata **omejeno** digitalno zdravstveno pismenost.

  $n = 1,943$

**FAKE
NEWS**

FACTS

Strategije za boj proti infodemiji

Smernice Mednarodne zveze knjižničarskih združenj (IFLA)

– 8 korakov

- upoštevajte vir,
- preverite avtorja,
- preverite datum,
- preverite svoje pristranskosti,
- preberite več,
- poiščite podporne vire,
- vprašajte se „ali je to šala?“
- vprašajte strokovnjake.

CRAAP (Currency, Relevance, Authority, Accuracy, and Purpose)

Osredotoča se na to, ali je informacijski vir:

- aktualen in posodobljen,
- relevanten,
- natančen in govori resnico,
- usmerja ocenjevalce informacij, da iščejo odgovore na vprašanja - kdo je avtor, kdo je napisal ali zbral preiskovani vir in kakšen je namen vira ali zakaj je bil ustvarjen.

Strategije za boj proti infodemiji

- **Smernice Svetovnega gospodarskega foruma - 3 koraki o tem, kako brati novice kot znanstvenik in se izogniti infodemiji.**
- odgovorno sprejemanje negotovosti,
- spraševanje, od kod prihajajo informacije,
- določanje, kdo je v ozadju in kdo podpira trditve/navedbe.

Harrison Mantas sestavi komplet v 6 korakih:

- ustavite se, zadihajte – preden delite,
- preverite vir,
- zaupajte znanstvenikom pred politiki,
- pazite na svoja čustva,
- uporabite (ustrezna) orodja za pomoč pri preverjanju slik in videoposnetkov,
- zavedajte se, česa ne veste.

Pomembno je razumevanje konteksta

Izboljšanje zdravstvene pismenosti - ključna sporočila za informiranje

- Delajte s posamezniki in z organizacijami, ki delajo z javnostmi in pacienti
- Komunikacijske kampanje za dvig ZP naj vključujejo razumevanje situacij – na osebni ravni, medosebni, organizacijski, skupnostni in javnih politik – ali so res smiselne?

Ukvarjanje z infodemijo

- Prenos znanja od znanosti navzdol in posameznikove izkušnje navzgor – kaj naj informiranje naredi in zagovarja?
- Upravljanje z informacijami in preverjanje le teh.

